

KIRKEÅRETS HOLDEPUNKTER og andre KALENDERDAGE

(Især efter: "Gammeldags.
tidsregning".
Hjælpefolder nr. 17, LAS, 1977)

Dom(inica)	søndag, Herrens dag
Adv(entus)	advent
Nat(ivitas Christi)	jul
Nov(us) A(nnus)	nytår
Epiphania	hellig 3 konger
Jejunium	faste
Pascha	påske
Pentecoste	pinse
Trin(itatis)	trinitatis

Søndage før fastelavn:

Septuagesima ("70.ma")	2.s.før fastelavn
Sexagesima ("60.ma")	1.s.før fastelavn

Fastelavn:

Quinquagesima ("50.ma")	fastelavns søndag
Esto mihi	fastelavns søndag
Blå mandag	mandag efter fastelavn
Hvidetirsdag	tirsdag efter fastelavn
Askeonsdag, cineres	onsdag efter fastelavn

De 5 søndage (Dominica, Dom.) i fasten:

Jejunium	faste
Quadragesima	1.søndag i fasten
Invocavit	1.søndag i fasten
Reminiscere	2.søndag i fasten
Oculi	3.søndag i fasten
Lætare (midfaste)	4.søndag i fasten
Judica	5.søndag i fasten

Påske:

Palmarum	palmesøndag
Dimmeluge	ugen før påskedag
Stille uge	ugen før påskedag

Coena dim(ini)	skærtorsdag
Viridium	skærtorsdag
Passio (domini)	langfredag
Parasceue	langfredag
Sanctum sabbatum	påskelørdag
Sancta dominica	påskesøndag
Resurrexi	påskesøndag

De 6 søndage (Dominica, Dom.) efter påske:

Quasimodogeniti	1.søndag efter påske
Misericordia	2.søndag efter påske
Jubilate	3.søndag efter påske
Cantate	4.søndag efter påske
Rogate	5.søndag efter påske
Vocem jucunditatis	5.søndag efter påske
Exaudi	6.søndag efter påske

Pinse:

Pent(ecoste)	pinsesøndag
--------------	-------------

Bevægelige helligdage:

Påskedag	1.søndag efter første fuldmåne efter forårs-jævnøgn (20.marts)
----------	--

Store Bededag

(efter Chr.V's

forordning 1686)

Kristi himmelfart

4.fredag efter påske

6.torsdag efter påske

Faste helligdage 1536-1770: (Afskaffet ved forordn. 26.okt.1770)

Hellig tre konger	6.januar
Kyndelmisse ("Kertemesse")	2.februar
Mariæ renselse	2.februar
Mariæ bebudelse	25.marts
Skt. Hans (Midsommer)	24.juni
Mariæ besøgelse	2.juli
Fruedag	2.juli
Mikkelsdag (Michaelis)	29.september
Allehelgen	1.november
Mortensdag	11.november

Latinske helgendags-navne m.m.:

Circumcisio	1.januar
Epiphania	6.januar
Pauli conversio	25.januar

Purificatio Mariæ	2.februar
Candelarum	2.februar
Kyndelmisse	2.februar
Cathedra Petri	22.februar
Peders stol	22.februar
Bissextillis (skuddag)	24.februar
40 milites martyres	9.marts
40 riddere	9.marts
Annuntiatio Mariæ	25.marts
Maria Bebudelsesdag	25.marts
Valpurgis (Valborg)	1.maj
Philippi et Jacobi	1.maj
Johannes Baptistæ	24.juni
Skt. Hans	24.juni
7 (septem) dormientes	27.juni
Syvsoverdag	27.juni
Visitatio Mariæ	2.juli
Marie besøgselsdag	2.juli
Laurentius	10.august
Assumptio Mariæ	15.august
Marie himmelfart	15.august
Bartholomæus	24.august
Severinus (Søren)	23.oktober
Omnium Sanctorum	1.november
Alle helgens dag	1.november
Omnium animarum	2.november
Alle sjæles dag	2.november
Nat(ivitas Christi)	25.december
Stephanus (Steffen)	26.december

Terminer og regnskabsår:

Juni termin	11.juni
December termin	11.december
Philippi & Jacobi dag (Dagen, hvor lensregnskaberne afleveredes)	1.maj
(Viborg) Snapsting / omslag (Årets første tingmøde i Viborg)	
Termin for de fleste jyske pengehandler	
til 1671	ugen efter Helligtrekonger
fra 1672	marts
fra 1730	fredag efter påske
fra 1751	26.april og 14 dage derefter
fra 1778 til begyndelsen af	
1800-årene	4.- 20.juni

Stats-finansårets start (til 1981) 1.april
Stats-finansårets start
(fra 1982) 1.januar

Latinske ugedags-navne:

Dies	dag
Dies Solis (Solen)	søndag
Dies Lunæ (Månen)	mandag
Dies Martis (Mars)	tirsdag
Dies Mercurii (Merkur)	onsdag
Dies Jovis (Jupiter)	torsdag
Dies Veneris (Venus)	fredag
Dies Saturni (Saturn)	lørdag
Dominica	søndag
Fer(ia)	ugedag

Latinske månedsbetegnelser:

Mensis / mense	måned
7br(is) / VIIbr(is)	september
8br(is) / VIIIbr(is)	oktober
9br(is) / IXbr(is)	november
10br(is) / Xbr(is)	december

Flytte (skifte-) dage:

Fra gammel tid:	
Forår	3.fredag efter påske
Efterår	Mikkelsdag (29.sept.)
Fra 1799 (København); fra 1813 (Købstæderne); fra 1817 (Landdistrikterne):	
Forår	3.tirsdag i april (hvis dagen
faldt i	
	påskan, så næste uges torsdag)
Efterår	3.tirsdag i oktober

Tamperdage: (Kvartalsvis faldende dage, hvor tamperretten afsiger dom i ægteskabssager)

Jejunia temporalia / legitima

1.tamperdag (i fasten)	2.onsdag efter fastelavn
2.tamperdag (i pinsen)	1.onsdag efter pinse
3.tamperdag (om høsten)	3.onsdag i september
4.tamperdag (før jul)	3.onsdag i december

**NATI et BAPTIZATI,
DESPONSATI et COPULATI,
MORTII et SEPULTATI,
COMMUNIATI og andre latinske
udtryk fra kirkebøger og dokumenter.**

(Kilder: »Gammeldags tidsregning«. Hjælpefolder
nr.17, LAS, 1977 og
Heini Madsen: »Ordbog for slægtsforskere«1998)

Gloser for slægtskab m.m.

Amita	faster
Amitini	søskendebørn
Avia / Avus	bedstemor / bedstefar
Commater	kvindefadder
Conjux	ægtefælle
Filia / filius	datter / søn
Filiola / Filiolus	lille datter / - søn
Frater	broder
Illegitimus	uægte
Infans	baby
Legitimus	ægte
Leva(-tor) / (-trix)	gudfader / -moder
Maritus	ægtefælle
Parentes	forældre
Pater	fader
Patrinus	gudfader
Privign(-a) / (-us)	steddatter / -søn
Puerpera	barselskone
Socer	svigerfader
Soceri	svigerforældre
Socrus	svigermoder
Soror	søster
Spons(ores)	forlovere
Sponsatus	en forlovet
Sponsa (-us)	brud (-gom)
Spurius / spuria	uægte født dreng / -pige
Susc(eptrix)	gudmoder
Test(es)	dåbsvidner, faddere

Uxor	hustru
Vidua (-us)	enke (-mand)

Kirkelige handlinger m.m.

Abs(olutio)	skrifte
Appellatus	kaldt, navngivet
Bapt(izatus)	døbt
Caemeterium	kirkegård
Conf(irmatus)	konfirmeret
Conf(irmandus)	konfirmand
Confirmatio	bekræftelse
Confitens	kommunikant, nadvergæst
Commonion, kommunion	deltagelse i nadveren
Copulatus	ægteviet
Copulation	vielse
Defunctus	afdød
Denatus	afdød
Desponsatus	trolovet
Humatus	begravet
In aedibus privatis baptizatus	hjemmedøbt
Inhumatus	begravet
Introductio	introduktion(Barselskonens første kirkegang 6 uger efter fødslen)
Levator / -trix	gudfader / gudmoder
Matrimonium	ægteskab
Mort(uus)	død
Nat(us)	født
Nomen	navn
Nomen impositum	givet navn
Nomin(atus)	navngivet
Nuptiae, (-tus)	vielse
Obiit / -o	han / hun døde
Proclama(tio)	lysning
Pub(lice)	offentlig, åbent
Publicatio	bekendtgørelse
Sep(ultus)	begravet
Templ(um)	kirke
Tincio	dåb
Tt, tt.	testes, vidner, faddere

Andre latinske udtryk

A(b)	efter
------	-------

Ab hinc	fra denne tid
Ab hoc mense	fra denne måned
Aetatis suæ	i en alder af
A(d) d(iem)	på selve dagen
A(nnus), (Anno)	(i) år(et)
Anno dei	år efter Kristi fødsel
A(nno) D(omini), A.D.	Herrens år
A(nno) Inc(arnationis)	år
Anno aetatis	persons aldersår
Ante	før
Ascensio	himmelfart
Assumptio	optagelse i himlen
Cras(tino die)	dagen efter
Cognomen	tilnavn
Dictus	kaldet, optalt
Die(s)	dag
Datum ut supra	samme dato
Die ut supra	samme dag
D. / D.ca / Dom(inica)	søndag
Die progrediente	den foregående dag
Die proximo	den næste dag
Die sequenti	den følgende dag
Dito / Do.	det samme
Domini	Herrens
Ejus(dem)	samme (samme måned)
Eodem die, eod.	samme dag
Et c(etera) / &c	osv.
E(x)	fra
Fest(um)	kirkelig festdag
Fol(ium), Folio	(på) blad (med 2 sider: #a og #b)
Grat(iarum)	taksigelsesfest
Hic, hoc	denne, dette
Hujus	denne, dette
Ibid(em)	samme sted
I(d) e(st)	dvs
Ipsa die	på dagen, netop den dag
Incarnatio	Jesus blev menneske
Infra	inden
Item	ligeledes

Kalenda	første dag i måneden
Lat(eris)	sum af sammentælling, som overføres til næste side
Locus sigilli, L.S:	seglets placering
Manu (mea) propria, m.m.p	med egen hånd
m.p.	skrevet med egen hånd
M.f.P.	med ført pen
M.p.P.	med påholden pen
Meus	min
Nat(alis dies)	fødselsdag
Nomine	ved navn
Octavia	7.de dag efter en fest
Pag(ina)	(på) side
Pervigilium	2den dag før en festdag
P.M., Pro Memoria	til (på)minde om
P(ost)	efter
Post(ridie)	dagen efter
Pridie	dagen før
Profestum	dag før festdag
Postfestum	dag efter festdag
Sanctus / Sct.	Hellig
Sc(il) = Scilicet	nemlig
Sive	eller
Solidum	det hele
Sollicitation	ansøgning
S.T. (Salve Titulo)	med forbehold af titlen (indledningsformular for at undgå at opregne en persons titler)
Supplicatio	bønsskrift
Ut infra	som nedenfor
Ut retro	som foran
Ut supra	som ovenfor
Vide	se
Vid(elicet)	nemlig
Vigilia	dag / aften før festdag
Vulgo	også kaldet
Xtus, Xti	Christus, Christi
Æt(atis)	alder